

SALUBERRIMO
MEDICORUM PARISIENSIIUM
ORDINI,

8 feor 1789

In æternum grati animi monumentum, hocce tenue opusculum,

DICAT, VOVET ET CONSECRAT;

PETRUS-AUGUSTUS ADET,
Bacc. Med. Paris,

C-24

SALUBERRIMO
MEDICORUM PARISIENSIVM
ORDINI.

IN VITIUM ET ABUSUM

DE VITIIS ET ABUSIBUS

DEO OPTIMO MAX.

UNI ET TRINO,

VIRGINI DEI-PARÆ ET S. LUCE,

Orthodoxorum Medicorum Patrono.

QUÆSTIO PHYSIOLOGICA.

QUOD LIBETARIIS DISPUTATIONIBUS

manè discutienda, in Scholis Medicorum, die Maris octava mensis
Februarii, anno Domini M. DCC. LXXXV.

M. MATTHÆO GÉRAUD, Doctore Medico,
Præfide.

An à compressis nervis ossium insensibilitas?

I.

IN stupendam sui corporis compagem oculos & animum si convertenti,
quàm merito superbiere liceret homini, si discussâ caligine
omnium creationum organorum patrata, involvunt natura pare
vestigare, & assequi valeret! Verùm equis tantum affectu

Ecquis certo pede naturæ penetralia ingressus, illâ callidè interrogatâ, illiusque responis edoctus, arcanorum ipsius felix interpret, ad cœteros redibit? Cùm quotidie videamus nobis naturam filum ad regenda vestigia negare, si nobis animus sit, ipsâ invitâ, reluctanteque, quorundam *quæsiuerunt* principia detegere. Hujusce forsitan consequendæ laudis, haud irritam spem foveret homo, nisi novarum cognitionum sibi parandarum nimis avidus, quod semel suscepit scrutandum unquàm dimitteret, nisi postquàm id, ut itâ dicam, rimatus esset, & in illius latebras penitus descendisset, nisi tandèm illum puderet, ut propositum attingat finem, iter jam tritum carpere. At ea est hominis superbia, ut cùm illi quædam veniat superanda difficultes, aliena respuat auxilia, nè quis in sui partem triumphi venire possit. Sic cheu ad perniciem properat! vèl enim nullo duce, se inextricabili labyrintho immittens, ab obscuris ambagibus jam exire nequit; vèl cereis fidens alis, icareo volatu tendit ad cœlum, mòxque lapsu rapido ruens, poenam dat temeritatis. Huncce duplicem scopum offendere non reformidantes alii, solis sui nitantur ingenii viribus, dùm canoris jactant verbis, fluidum existere quoddam, cujus ope, Medeâ peritiores, Peliadi altero quidèm, lucis usuram restituere possent: pergant tactu dolofo, gestibusque scenicis, credulas muliercularum mentes deludere; quidquid earum imaginatio sollicitata, fuerit ipsis mentita, necessarios artis effectus suæ asserere audeant. Tàm ineptarum nugarum contemptor, ad nobilius ecce spectaculum ultrò se convertit animus. Nimitum igitur, me fortunatum crediderim, si, mihi in evolvendo naturæ ad ossibus insensibilitatem conciliandam opere, feliciter ad portum appellere contingat.

I I.

OS audit massa quædam, solida, ex variis quibus conflatur corpus humanum substantiis, durissima, & fractu facillima, cui hæc fuit demandata provincia, ut partes tueretur molliores, & in ædificio humano trabum & tignorum vices gereret. Ossâ enim omnia, pro variis locis, vario defendunt viscera modo, & musculus motus animalis organis fulcrum offerunt. Verùm enim verò cum illis, ne cœteras partes nimio obruerent pondere, necessaria esset levitas; eumque illis, ob suas functiones soliditas haud minus conveniret; hocce illis commodum duplex tribuit natura, substantiam quamdam constantem lamellis parvulas intercipientibus areolas & cavernulas, circumdari curans, aliâ substantiâ quàm maximè compactâ, quàm maximè durâ, pluribus lamellis sibi invicem superstratis, sibi que invicem adherentibus efformatâ. Primam cellularem, vel reicularem, prout vel minores vel majores intercipiunt areolas lamellæ, dixerunt Anatomi. Secunda verò compacta nuncupatur. Hancce permeant vasa sanguifera, quæ ossis adeunt intima, ubi deponunt substantiam quamdam, quæ pro vario consistentiæ gradu, audit modò medulla, modò succus medullaris,

qui quidem in cellulis cellularis substantiæ stabulatur; dum è contrà cavitatem cylindricam ossis occupat medulla.

Os quodlibet natura circumdedit membranâ quâdam, quæ a suo situ periostæi nomen usurpat; elastica, densissima, è pluribus fabricatur lamellis, quæ aliæ aliis subjacentes, inter se conjunguntur. Operâ macerationis, præfatas a se separari lamellas, nobis author est *Clopto-Havers*, qui hocce usus medio, in quatuor vel quinque lamellas, tibiæ Bovis periostæum partitus est. Ad compositionem lamellarum hujusce membranæ, concurrunt quam tenuissimæ fibrillæ, in fasciculos redactæ, qui variam servant directionem. Alii enim longitudinales, longitudinem occupant ossis, alii verò obliqui, sub angulis plus minùs-ve acutis, primos secant fasciculos. Attamen in istâ directione, non sibi valdè contradicunt fasciculi prædicti, qui tanquàm paralleli possunt haberi, cum nempe periostæum absque difficultate ullâ, per totam sui longitudinem possit facillè dilacerari dum è contrà conatui strenuè renitatur, si volueris illud transversè dilacerare. Majorem apud juvenes, quàm apud senes crassitiem obtinet. Secundùm *D. Duhamel*, cartilaginem, quæ ossi & epiphisi est *intermedia*, efformat, & articuli cartilagini, ut & cartilaginibus semilunaribus originem dare videtur. Infinito propè vasorum & nervorum donatur numero, (1) idèquè sensu exquisito gaudet. Id suscipit oneris, ut nervos per ossa dispersos, sanguiferosque canales, osseam molem irroraturos, fulciat. Alias aliundè secundùm *D. Duhamel*, vindicat sibi functiones, quas jam exponemus.

I I I.

NON eâdem duritie quâ viget apud adultum, os semper donatur, quippè quod apud tenellos factus, sub formâ cylindri quasi glutinosi occurrit. Nè tamèn exindè tibi fingas, os molem esse glutinosam omni privatam organisatione. Potius illud habeas ut vaginam membranaceam, cellulis distinctam, in quibus innidulari videtur humor glutinosus, ab arteriis decoloribus advectus. Vix illa percipi potest membrana, quæ tamèn in sceletis fœtuum, summâ cum arte paratis fit conspicua, (2) quæ novis turgescens succis crescit, & multas sensim sine sensu patitur mutationes. Gluten enim in cellulis depositum, prò molli quâ gaudèbat antea, magis consistentem naturam sibi vindicat, ossique cartilaginis apparentiam impertit. (3) Arteriæ verò decolores quæ per os molle distribuebantur,

(1) Winslow, *Expos. Anatom. Traité des Os frais*, p. 380.

Bertin, *Traité d'Oséologie*, tom. 1, p. 224.

(2) . . . Et on voit que dans les veaux à peine formés, quoique les os soient encore purement gélatineux, c'est cette membrane qui en contenant les sucs gélatineux desséchés, conserve une forme aux parties qui devoient être os. *Troisième Mémoire sur les Os, dans les Mémoires de M. Fougereux de Bondaroi sur les Os*, pag. 18.

(3) Haller, *Physiol.* tom. VIII, p. 337.

validioris urgente cordis vi, suos intrâ canales primò flavum liquorem globulis mixtum rubris admittere coguntur, quem presso pede sequitur purpureus latex, terram secùm volvens calcariam, in cellulis jam præfatis versant, conjungendam glutini, ut ossi osseam tandèm naturam conciliet. Ab istâ majorem ossium constitutante partem terrâ, duritiem ipsorum pendere, ex suis experimentis collegit M. *Herissant*. In acidum nitrosum aquâ dilutum, os immerfit. Mòx insigni æstuante effervescentiâ, mutuos in amplexus ruere acidum & ossium terra, dum ossea moles ad cartilagineam redux naturam, ad nutum flecti poterat; terram præcipitavit, injecto sale alkalino; illam ablutam exsiccare curavit; illiusque ut & cartilaginis pariter exsiccatæ, invenit esse æquale pondus, omnis ponderi, priùsquàm fuisset dissolutum.

Ossi perfectè duri ut & æmulantis cartilaginem (1) lamellis sibi superstratis constat fabrica. Clar. *Duhamel* illud probant experimenta. Porcos enim rubiâ tinctorum, & solito pastu, vicibus alternis per quoddam tempus nutrit. Occisus animalibus, in ossibus ferrâ transversè sectis, albescentes lamellæ rubescentibus subjacentes fuerunt deprehensæ (2), istas autèm lamellas, à periostæo ducere originem, idem author æquum sequenti fultus observatione. Vituli abortivi sex menses nati, musculis omnibus crure denudato, tibiæ periostæum dissecare tentavit, à parte mediâ, ad patellam usquè. Cum ad Epiphysim accederet, ossi unam inferiorem periostæi lamellam, fortiter adhærere vidit, etsi eadèm crassitie periostæum donaretur. Dissectionem ultrâ prosequi non illi licuit. Itaque hanc lamellam ab articulo, ad mediâ procedendo partem, non sine magnâ difficultate fuit aggressus evellere, cum nempè eò major esset periostæi durities, & ossi adhærentia, quò propiùs ad mediâ tibiæ partem veniret; istam tandèm conspexit lamellam osseam evasisse, itâ ut jam illi extrahendæ omnis impar fuisset conatus. Idem observaverunt M. *Ferrein*, & D. *Delahaye*, Chirurgus Rupsfortensis. (2)

I V.

PERIOSTÆUM vel alia membrana, ut patet, tophaceo in sui cellulas admisso concremento, privata omni sensilitate constituit ossa. Periostæum ingenti nervorum apparatu sensuque eximio donatum esse nemo inficias ire potest. Nervos autem per ossa distribui nullum fugit. (3) Nunc verò, ossibus efformandis sive periostæum, sive alia membrana inserviat, quo pacto sensilitatem illis, præfatas adornantes nervi membranas, non tribuere possint, nobis est dicendum. Quis nescit nervo quolibet compresso, partium quibus tribuitur, sensilitatem extinguî? Nervi enim cum sint tubuli tenuissimo conlati textu, parietes illorum ad se invicem applicantur, viaque supervenienti fluo præcluditur nerveo, sicque influxu nerveo simil & sensilitate pars orbatu quam ditaturus

(1) Mémoires de l'Académie, année 1742, p. 365, 366.

(2) Mémoires de l'Académie, année 1743, p. 28-100.

(3) Deidier, Anat. raisonnée, p. 5. Winslow, Exposit. Anat. Traité des Os frais, p. 381, n°. 65.

salutat nervus. Ità non mirum si, ut refert *Hallerus*, unice ex nino adipe natus sit nervorum supor, si ad odontalgiam tollendam premant nervum à quinti paris tertio ramo natum, super antragum, & propè auditorium meatum; si à tumore gelatinoso, in centro nervi cubitalis, supor in paribus. (1) Ità quoque non mirum, si ossa planè insensilia occurrant. Quos enim in se fovent nervorum furculi, sensationibus ad cerebrum transferendis sunt impares, cùm nempe irrepentes parietibus membranaceis cellularum, quas succus adit ossis, tantam à terrâ depositâ patiuntur pressionem, ut jàm nerveo impervii fiant fluido, sicque demandatæ immemores provinciae, quasi confopiti torpere coguntur. Non ab aliâ certè causâ repetenda est ossium insensibilitas, si liberis à pressione nervis, haud secus ac cæteræ partes, deperditum sensum recuperent: res autèm ità se habet, cùm labe quâdam, ut scorbuto, rachitide, lue venerâ, vitii humores corrodentem contrahentes naturam, ità in ossium terram vim suam exerunt, ut illam omninò dissolvant; hæce enim terrâ similè & duritiæ orbatâ mollescunt ossa; à compressionis causâ liberantur nervi, sensibilitas redit, levissimusque tactus ossium, atrocissimos miserando parit ægro dolores. (2) Hujusce sententiæ adminicula veniunt; observationes quas refert *Deidjer*, in quibus agitur de duobus agris apud quos ossa mollia absque diro cruciatu contorsionem pressionem-ve levissimam pati non poterant. (3) Sunt & mille hujus similes observationes, quæ nullum Clinicum latent.

V.

MEME jàm increpantium clamores exaudio. Cur, inquiunt, infelicio utentes forte nervi potius quàm arteriæ comprimuntur? Hæce obiectio nullo potest negotio solvi: arteriæ enim appellente jugiter majore sanguinis copiâ dilatatæ, strenuiusque contractæ, sibi viam in osse molli sternunt, & ut ipsemèt dicit *Hallerus*, *fulci in osse nascuntur fidei ab arteriis rectis pulsantibus, ut gluten in artilius spatium compellant pro proportionem quâ ipse dilatantur*. Verùm nervi nullâ contractilitate donati, ipsos comprimenti rejiciendo glutini impares, non eandem ac arteriæ conditionem sortiri debent. Iterùm clamabunt; gratuita nobis videtur tua nervorum compressio cùm insensiles substantiæ ad ossium fabricam concurrere, voluerit natura. Periostæum enim quandò quidèm ossibus efformandis inserviret, nullum præ se fert sensibilitatis signum; nàm apud bruta periostæum impunè fuit recisum & laceratum, fuit impunè adustum. Si verò ab aliâ membranâ, sobolescant ossa, te semper eadem possumus petere objectione, si quidèm orbatas sensibilitate repertas fuisse membranas, clarissimi viri nobis sint authores. Ego reponam experimentis, quæ ad periostæi probandam insensibilitatem veniunt, experimenta

(1) *Halleri Physiologia*, tom. IV, p. 296.

(2) La maladie qui produit la mollesse, ne donne point naissance à de nouveaux nerfs; il faut donc que ceux auxquels les os doivent leur sentiment, existent avant leur ramollissement.

Peit ad *Pañin*. p. 17. Paris, 1753.

(3) *Deidjer*, *Anat. raisonnée*, p. 576.

omnino contraria celebrata fuisse à Radnicky, Girardo Fanelli, & aliis clarissimis viris. Hæcce referrem, nisi obstarent angustiae. Fatebor quoque, excepto periostræo, cæteras insensibiles membranas esse. Quid tamèn ad me? Non esse innatam arbitror sensibilitatem membranæ quæ dat ossi originem, sed sensilitatem, mutuari ossa emollita à nervis quæ in præfatâ irrepunt membranâ. At si res non esset ita, quæram ab illis, quo pacto cùm emollita sunt ossa, doloris sensus percipi posset? Alia quàm nervos sensus organa demonstrent. Mihi jam asserant argumenta quibus in apicum producant, partem etsi nervis omnibus orbatam suis, sensu gaudere. Ne dicant aliam in physiologico, aliam in pathologico statu, partium esse naturam; semper opus est organo, quod de mutatione partium animam monere queat. Organum illud nervus est. Solus ille, in ossibus emollitis liber, potest ad animam doloris sensum ferre, idèdque non immeritò concludere pronum est.

Ergò à compressis nervis ossium insensilitas.

DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

M. Joann.-Nicol CORVISART-
DESMARETS.

M. Petrus LASERVILLE, Se-
renissimæ Atræbatum Principis
Medicus Consiliarius.

M. Edmund.-Claud. BOURRU.

M. Jacobus DE WENZEL, Sti.
Imperii Baro.

M. Paulus-August.-Olivarius
MAHON DE HOUSSAY.

M. Joannes-Antonius ELIE DE
LA POTERIE, primarius Regis
in portu Brestensi Medicus,
necnon Militarium Regni No-
focemiorum Inspector.

M. Henricus-Hercules CHAM-
PAGNE DU FRESNAY.

M. Stephanus CRÔCHET,
Chirurgia, Gallico idiomate,
Professor, pro anno 1783-6,
designatus.

M. Josephus-Jacobus DE GAR-
DANNE, Censor Regius &
Regiæ Scientiarum Societatis
Monspelicensis, necnon Re-
giarum Academicarum Nan-
cæci, Divionis & Mossillæ So-
cius.

Proponēbat Parisiis, PETRUS-AUGUSTUS ADET, Parisinus, Saluberrimæ
Facultatis Medicinæ Parisiensis Baccalaureus, Thæseos Author.

A. R. S. H. 1785.

AB OCTAVA AD MERIDIEM.

Typis QUILLAW, Universitatis & Facultatis Medicinæ Typographi. 1785: